gemeente Krimpenerwaard

Procesleidraad
Onderweg naar een structureel sluitende begroting 2025 – 2026

1432982 / 1466671

Inhoudsopgave

1. Overzicht stappen in het proces
2. Doel en aan te houden marge
3. Volgordebepaling
4. Thematische indeling
5. Aandragen nieuwe mogelijkheden en bijstellingen
6. Oordeelsvorming en volgordebepaling nieuwe mogelijkheden en gewenste bijstellingen
7. Voorselectie
8. Definitieve eindselectie

Overzicht stappen en tijdsplanning

Dit overzicht biedt een globale weergave van het proces om te komen tot een structureel sluitende begroting voor 2026 en verder. Eerder ontving u informatie over de inhoudelijke mogelijkheden en de prioritering die u als raad heeft aangegeven via een draagvlakpeiling. Op 30 september is een technische sessie geweest, waarin het proces kort is toegelicht.

Wij stellen de volgende aanpak voor:

Globaal procesoverzicht	**planning**
1. Vaststellen doel en aanpak	raadsvergadering 19 november
2. Voorselectie	
a. Thematische bespreking van mogelijkheden i.r.t. beïnvloedbare begrotingsruimte	Beeldvormende commissie 27 en 28 november 2024 (2 woordvoerders per fractie, per thema)
b. Nieuwe mogelijkheden en bijstellingen op bestaande mogelijkheden (op verzoek)	Uiterlijk 5 december 2024 aanleveren Oordeelsvorming 11 december 2024
c. Besluit over uit te werken voorselectie en aan te houden marge t.b.v. keuze in juli;	Extra raadsvergadering 15 januari 2025
3. Uitwerking mogelijkheden	Januari – maart 2025
a. Uitwerken benodigde stappen naar realisatie, frictiekosten en planning;	
b. Voorstel college aan raad;	
4. Besluit op selectie	Juli 2025
a. Beeldvorming o.b.v. voorstel	
b. Oordeelsvorming,	Regulier BOB-traject rondom behandeling en vaststellen van de Kadernota 2026.
c. Raadsbesluit (uiterlijk moment vaststellen kadernota)	

Leeswijzer

Ad 1.	We lichten toe hoe wat het financiële doel is op basis van de huidig zicht op de financiën en op welke momenten deze nog wordt bijgesteld. Zie pag. 4.
Ad. 2a	De mogelijkheden die eerder aan u zijn voorgelegd en van een draagvlakpeiling zijn voorzien worden op volgorde geplaatst (aan de hand van de draagvlakpeiling, rekening houdend met de aangenomen moties) en onderverdeeld in thema's. De wijze van volgordebepaling wordt toegelicht op pag 5. Op pag. 6 treft u een toelichting aan over de thema's.
Ad 2b	Als u na de thematische bespreking suggesties heeft voor nieuwe inhoudelijke mogelijkheden of u wil bestaande mogelijkheden bijgesteld hebben ontvangen we deze graag van u. Daarbij vragen we u de informatie aan te leveren zoals opgenomen in de formats op pag. 7. De formats zijn voor u als los word-bestand beschikbaar. In de oordeelsvormende commissie wordt bepaald op welke wijze de mogelijkheden / bijstellingen in de volgorde worden gezet (pag. 8).
Ad 2c:	U wordt gevraagd te besluiten op de voorselectie op de mogelijkheden. (pag. 9)
Ad 3a:	De voorselectie van mogelijkheden wordt uitgewerkt naar (voor provincie) voldoende aannemelijke mogelijkheden door hen uit te werken op hoofdlijnen (stappen, evt. benodigde frictiekosten of investeringen, tijdsplanning).
Ad 3b:	Het college doet u een selectievoorstel waarin de mogelijkheden op volgorde zijn geplaatst.
Ad. 4:	Op basis van het voorstel vanuit het college vindt een raadsbehandeling via beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming plaats. U stelt dan vast via welke mogelijkheden u het doel wil halen en welke volgorde daarbij wordt aangehouden, zodat duidelijk is wat de raad wil als er mee- of tegenvallers ontstaan bij de uitwerking van de begroting 2026 – 2029. (pag. 9)

Doel en aan te houden marge

Het proces dient te leiden tot een structureel sluitende meerjarenbegroting 2026-2029.

Toelichting:
Een structureel sluitende meerjarenbegroting wil zeggen dat de jaarschijf 2026 structureel sluitend is of, als dat niet lukt, uiterlijk de jaarschijf 2029 structureel sluit. Structureel sluitend betekent dat de structurele lasten zijn gedekt met structurele baten.

Dit doen we door middel van de inventarisatie van voldoende mogelijkheden om de verwachte structurele tekorten te kunnen dekken.

Saldo
Verwerking van de gevolgen van de septembercirculaire 2024 leidt tot de volgende verwachte meerjarige saldi.

X € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Saldo meerjarenbegroting 2025	-7.785	-6.188	-5.520	-5.520
Mutaties septembercirculaire 2024	1.382	1.144	994	994
Saldo begroting na septembercirculaire 2024	**-6.403**	**-5.044**	**-4.526**	**-4.526**

Uit het overzicht blijkt dat er minimaal **€ 4,5 miljoen** aan ruimte moet worden gevonden om tot een structureel sluitende begroting te kunnen komen.

Advies over de aan te houden marge op de doelstelling
Het is noodzakelijk om meer dan € 4,5 miljoen aan keuzemogelijkheden uit te werken. Wij adviseren daarom een marge aan te houden op de doelstelling, zodat de voorselectie van uit te werken mogelijkheden voldoende ruimte laat voor tegenvaller en keuzemogelijkheden van de raad.

Opvangen tegenvallers
Tussen het moment van nu en het opstellen van de kadernota/begroting 2026 kan er nog sprake zijn van aanvullende tegenvallers, waardoor het structurele saldo nadeliger wordt. Verder kunnen er bij de uitwerking verschillen met de initiële inschattingen aan het licht komen. Voor deze onzekerheden is 20% marge aangehouden.

keuzemogelijkheden raad
Daarnaast is het wenselijk dat er voor de politiek ook ruimte is voor debat over het wel/niet inzetten van bepaalde mogelijkheden en ruimte is voor bijstelling van bestaande mogelijkheden. Hiertoe is 50% marge aangehouden.

Gezien het voorgaande is de doelstelling om bij het uitwerken van mogelijkheden rekening te houden met **70% aanvullende ruimte** ten opzichte van het nu verwachte tekort voor 2029.

Concreet betekent dit dat moet worden uitgegaan van een pakket aan mogelijkheden van circa **€ 7,7 miljoen**.

De volgordebepaling (zie volgende paragraaf) leidt tot een set met mogelijkheden die dit bedrag zo dicht mogelijk benaderd.

Herijken van doelstelling
Het ijkmoment hiervoor is de juliraad van 2025. Hierin komen de structurele gevolgen van de jaarrekening 2024, 1e tussentijdse rapportage 2025, de meicirculaire 2025 en kadernota 2026 samen.

Aantal inhoudelijke mogelijkheden in doelstelling
Als de voorgestelde marge wordt aangehouden leidt dat tot de uitwerking van 53 van de 114 inhoudelijke mogelijkheden die financieel bijdragen aan de doelstelling. Dit is inclusief de te onderbouwen terugval-mogelijkheden. Voor 45 van de eerder aangedragen 56 subthema's worden mogelijkheden uitgewerkt, 8 mogelijkheden betreft terugval-mogelijkheden.

Volgordebepaling

Door de organisatie zijn al eerder 56 onderwerpen met 3 verschillende opties, waarvan één het voortzetten van de huidige situatie, in kaart gebracht. De raad heeft op basis hiervan haar voorkeuren uitgesproken.

Op basis van het aantal stemmen worden de mogelijkheden in een volgorde geplaatst, waardoor een lijst tot stand komt van de voorstellen die nodig zijn om tot het benodigde bedrag te komen. Hierbij zijn stemmen op een zwaardere variant ook meegeteld als stem op een mildere optie.

De inhoudelijke mogelijkheden worden verdeeld in:
- “groene mogelijkheden”: de mogelijkheden waar volgens de draagvlakpeiling al een meerderheid voor is (> 15). Deze vormen de basis;
- “oranje mogelijkheden”: de mogelijkheden waar volgens de draagvlakpeiling nog geen meerderheid voor is. Deze mogelijkheden worden op volgorde geplaatst van het aantal zetels.

De volgorde wordt gebruikt om te bepalen welke voorstellen verder zullen worden uitgewerkt. Hierbij worden niet alleen voorstellen met een meerderheid in de raad uitgewerkt. Dit heeft de volgende redenen:
- Uit berekeningen blijkt dat de voorstellen die, inclusief stemmen voor een zwaardere optie, een meerderheid in de raad hebben samen een besparing van ongeveer vier miljoen euro opleveren en daarmee vermoedelijk niet voldoende zullen zijn;
- De raad heeft uitgesproken niet op basis van deze voorkeuren al een definitieve keuze te willen maken;
- Het benodigde bedrag nog kan wijzigen;
- De opbrengsten van mogelijkheden kunnen tegenvallen.

Afhankelijk van de gekozen marge met betrekking tot het benodigde bedrag wordt dus bepaald vanaf welk aantal stemmen een optie verder wordt uitgewerkt en hoeveel opties er in totaal worden uitgewerkt. Binnen een onderwerp kunnen meerdere opties worden uitgewerkt.

Volgordebepaling tussen mogelijkheden met hetzelfde draagvlak
Ten bate van de eenvoud van de besluitvorming is het wenselijk de mogelijkheden rond de doelstelling per mogelijkheid op volgorde te plaatsen, waar er meestal sprake is van meerdere mogelijkheden met dezelfde omvang in draagvlakpeiling. Het college doet hiervoor een voorstel.

Verwerking van de moties M24-043 en M24-044
De raad heeft na het uitspreken van haar voorkeuren twee moties aangenomen waardoor de volgordebepaling wijzigt:
- De raad verzoekt het college terughoudend te zijn met het bezuinigen op inkomensregelingen en minimabeleid en dit als één van de laatste opties te overwegen (M24-043);

De mogelijkheid wordt inbegrepen in de basis voorselectie, maar als laatste in de rij geplaatst.

- De raad spreekt uit toch geen versobering van de ondersteuning van de raad te willen, tenzij er ook op een aantal andere onderwerpen bespaard wordt, waaronder de aansturing van de organisatie (M24-044). Omdat het versoberen van deze aansturing maar zeer beperkt steun krijgt (6 zetels), wordt daarmee ook het versoberen van de ondersteuning van de raad naar achteren verplaatst.

Deze mogelijkheid wordt niet verder uitgewerkt.

Thematische indeling

De thematische indeling moet het mogelijk maken om een goed vergelijk te maken tussen de thema's en die inzicht geeft in de omvang van het thema in relatie tot de begroting. Bij de thema's zullen we ook aangeven in hoeverre de kosten en activiteiten beïnvloedbaar is.

De inhoudelijke mogelijkheden worden verdeeld naar de volgende thema's:

Bestuur en dienstverlening
Hieronder worden alle bestuurlijke kosten van college en raad begrepen, de bedrijfsvoering van de organisatie (niet onder te verdelen naar andere thema's), taken rond de dienstverlening aan de inwoner en zaken die vallen onder het thema "veiligheid". Verder zijn de gemeentelijke belastingen onder dit onderwerp meegenomen.

Leefomgeving
Hieronder vallen alle activiteiten en investeringen in de fysieke leefomgeving en/of gebouwde omgeving en cultuur. Ook investeringen in onderwijs- en sportvoorzieningen vallen onder dit thema. Ook activiteiten die de economie bevorderen vallen onder het thema leefomgeving.

Welzijn en zorg
Hieronder vallen de activiteiten en vergoedingen die we besteden om voldoende zorg en ondersteuning te bieden aan onze inwoners. Dit betreft ook de activiteiten voor inkomensondersteuning en/of schuldhulpverlening. Ook sociale basisvoorzieningen die in hoofdzaak niet de gebouwde voorziening betreffen vallen onder dit thema.

Aandragen nieuwe mogelijkheden en bijstellingen

Manier van aandragen nieuwe mogelijkheden en bijstellingen
De raad heeft aangegeven de mogelijkheid te willen hebben om nieuwe onderwerpen aan te dragen. Daarnaast wil de raad binnen een al bestaand onderwerp de opties kunnen aanpassen.

Om hier invulling aan te geven, geeft het college de raadsleden de mogelijkheid om **uiterlijk 5 december 2024** voorstellen door middel van het onderstaande format aan te dragen. De verwerking van deze voorstellen wordt hierna nader toegelicht.

Ook is het mogelijk om mogelijkheden die nu buiten de geselecteerde mogelijkheden vallen als raad alsnog binnen de selectie te laten vallen.

Nieuwe mogelijkheden

Structureel sluitende begroting - voorstel nieuwe optie	
Thema: Kies een item.	Onderwerp: *{titel}*
Omschrijving:	*{Beschrijf hier welke besparing / optimalisatie / lastenverzwaring u voorstelt nader te onderzoeken.}*
Maatschappelijke effecten:	*{Beschrijf hier welke maatschappelijke effecten u nu inschat die de bezuiniging mogelijk heeft.}*
Inschatting financiële effecten:	*{Geef aan welke financiële ruimte u inschat dat dit biedt ten opzichte van de huidige situatie.}* +/+ € ….

Structureel sluitende begroting – wijziging binnen voorgestelde optie	
Bij te stellen al beschreven optie: Subthema: Kies een item. Optie: Kies een item.	
Omschrijving:	*{Beschrijf welke bijstelling (versterking of beperking} u graag wil doorvoeren op de gekozen optie.}*
Maatschappelijke effecten:	*{Beschrijf hier welke maatschappelijke effecten u verwacht die de bijstelling heeft ten opzichte van de optie die u voorstelt te wijzigen.}*
Financiële effecten:	*{Beschrijf aan welke financiële ruimte hierbij denkt t.o.v. de gekozen eerder beschreven optie +/+: hogere opbrengst/besparing; -/- lagere opbrengst/besparing.}* Kies een item. € ….

Oordeelsvorming en volgordebepaling nieuwe mogelijkheden en gewenste bijstellingen

Voor de door het college aangedragen mogelijkheden is er een draagvlakpeiling verricht die het nu mogelijk maakt om de inhoudelijke mogelijkheden op volgorde te plaatsen.

Vanuit de thematische bespreking kunnen nieuwe mogelijkheden en gewenste bijstellingen ontstaan op de eerdere inhoudelijke mogelijkheden. We stellen voor deze als volgt aan de volgorde toe te voegen:

Bijstellingen
We stellen voor de in meerderheid gedragen bijstellingen uit te werken en dan in de volgorde > 15 stemmen voor (meerderheid in principe voor) te plaatsen.
Deze bijstellingen vervangen dan de mogelijkheid die wordt bijgesteld. Dat kan doordat er sprake is van een hamerstuk of overtuigende meerderheid is in de commissie op 11 december of doordat er gestemd wordt over de vraag of deze bijstelling moet worden uitgewerkt op 15 januari.

Heeft een bijstelling geen meerderheid wordt zij niet verder uitgewerkt.

Nieuwe mogelijkheden
Indien het aantal nieuwe mogelijkheden beperkt is en in aantal kan worden behandeld in de commissieavond stellen we het volgende voor:

- de in meerderheid gedragen mogelijkheden te toetsen op haalbaarheid en uit te werken en dan in de volgorde > 15 stemmen voor (meerderheid in principe voor) te plaatsen;
- Indien een meerderheid niet wordt gehaald: na stemming alleen nieuwe mogelijkheden waar steun van drie fracties of meer voor is mee te nemen en uit te werken, op volgorde van de omvang van het draagvlak.

Nieuwe mogelijkheden die minder dan **3 fracties** draagvlak hebben stellen we voor niet verder uit te werken, omdat zij waarschijnlijk niet meegenomen worden in de uitwerking.

Ook hiervoor geldt dat als er sprake is van een hamerstuk of overtuigende meerderheid in de commissie op 11 december de nieuwe mogelijkheden verder worden uitgewerkt en stemming niet nodig is. In de volgorde komen ze dan te vallen onder de “groene” mogelijkheden (> 15 zetels voor).

Binnen de selectie brengen van mogelijkheden die buiten de voorselectie zijn gevallen
Als raad kunt u ook mogelijkheden die nu buiten de selectie vallen opnieuw aandragen en in stemming brengen. De werkwijze is dan gelijk aan die bij nieuwe mogelijkheden, de nieuwe stemming of draagvlakpeiling op het onderwerp vervangt daarbij de oude.

Bij een te groot aantal nieuwe mogelijkheden en gewenste bijstellingen
Indien het aantal nieuwe mogelijkheden te groot is (inschatting ca. 20 of meer), is het één voor één behandelen van de nieuwe mogelijkheden en gewenste bijstellingen in de commissie waarschijnlijk onwerkbaar.

Wij zullen dan een digitale draagvlakpeiling organiseren op de aanvullende mogelijkheden en gewenste bijstellingen, waarbij gevraagd wordt om per fractie aan te geven welke nieuwe mogelijkheden en gewenste bijstellingen voldoende aanspreken om verder te worden uitgewerkt.

Op basis van deze peiling wordt dan bepaald welke bijstellingen een meerderheid van de raad achter zich vinden en waar in de volgorde de nieuwe mogelijkheden worden geplaatst. Mogelijkheden met een draagvlak van minder dan 8 zetels worden niet verder uitgewerkt.

Aangezien de financiële effecten van de nieuwe mogelijkheden nog niet in beeld zijn heeft dit nog geen effect op de voorselectie van eerder aangedragen inhoudelijke mogelijkheden die verder worden uitgewerkt.

Voorselectie

In een extra raadsvergadering op 15 januari 2025 wordt u gevraagd de voorselectie van uit te werken mogelijkheden vast te stellen.

Dit vormt het startpunt van de uitwerking van de mogelijkheden door de organisatie.

Nieuwe mogelijkheden of gewenste bijstellingen kunnen na deze voorselectie niet meer worden toegevoegd aan de uit te werken mogelijkheden en dan ook tijdig aan u worden aangeboden ter besluitvorming.

De voorselectie is nadrukkelijk geen eindoordeel. Wel zal de volgordebepaling als basislijn worden gebruikt: afwijkingen van deze basislijn worden toegelicht.

Definitieve eindselectie

De definitieve selectie volgt na herijking van de financiële doelstelling.

We vragen u daarbij om de selectie en de volgorde vast te stellen, zodat bij verder mee- of tegenvallers bij de uitwerking naar de begroting ook duidelijk is welke mogelijkheden dan vervallen of alsnog worden toegevoegd.

We informeren u op een later moment over de wijze waarop het voorstel voor de eindselectie wordt besproken en op welke wijze u dit als raad kunt bijstellen.